

Socialdepartementet

Strategi för arbetet mot antibiotikaresistens

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen beslutar anta en svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens enligt *bilaga*.

Ärendet

Bakterier som utvecklat motståndskraft, resistens, mot antibiotika är ett växande folkhälsoproblem som orsakar ökad sjuklighet och dödlighet. Det medför stora kostnader för sjukvården och samhället, bland annat i form av förlängda vårdtider, dyrare läkemedel och förlängda sjukskrivningar. Antibiotikaresistens äventyrar inte bara behandlingen av svåra bakterieinfektioner. Vår moderna sjukvård är beroende av effektiva antibiotika vid ingrepp som innebär ökad infektionsrisk, exempelvis cancerbehandlingar och transplantationer. Sjuka djur som inte kan behandlas med antibiotika kan innebära, förutom en förlängd sjukdomstid med lidande för djuren, stora ekonomiska konsekvenser för djurhållaren.

Resistenta bakterier sprids över hela världen genom ökad rörlighet av människor, djur och livsmedel. De sprids även genom utsläpp i miljön. Problemet med antibiotikaresistens kan därmed inte lösas av enskilda länder utan kräver kraftfulla globala insatser.

Begreppet "One health" har fått genomslag för hur arbetet inom området bör bedrivas. Detta innebär att flera sektorer behöver bidra; utöver humansidan så är djursektorn, miljösektorn och forsknings- samt utbildningssektorn viktiga.

Strategin ska ligga till grund för Sveriges arbete med att bromsa utvecklingen och spridning av antibiotikaresistens samt hantera den situation vi har idag. Strategin ska synliggöra områden och insatser för ett effektivt arbete mot antibiotikaresistens. Det svenska arbetet mot antibiotikaresistens ska vara långsiktigt och hållbart samt bygga vidare på det goda internationella anseende Sverige har i frågan.

Strategin som omfattar arbetet nationellt samt inom EU och internationellt, gäller fram till 2020.

Utdrag till

Statsrådsberedningen/SAM
Statsrådsberedningen/EU Kansli
Utrikesdepartementet/MU/IH/FMR
Finansdepartementet/BA/OFA
Justitiedepartementet/SSK
Miljödepartementet/KE
Näringsdepartementet/EUI/NV/DL
Utbildningsdepartementet/F/S/UH/GV
Arbetsmarknadsdepartementet/ARM
Folkhälsomyndigheten
Socialstyrelsen
Läkemedelsverket
eHälsomyndigheten
Inspektionen för vård och omsorg
Staten beredning för medicinsk utvärdering
Jordbruksverket
Statens veterinärmedicinska anstalt
Livsmedelverket
Arbetsmiljöverket
SIDA
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Vetenskapsrådet
Sveriges kommuner och landsting
Nationell kompetensgrupp Strama
Smittskydd/vårdhygien, Region Jönköpings län
Smittskydds-enheten, Landstinget Västernorrland
ReAct
Lantbrukarnas riksförbund
Sveriges lantbruksuniversitet
Universitetskanslerämbetet
Sveriges läkarförbund
Sveriges veterinärförbund
Läkemedelsindustriföreningen
Gård och djurhälsan

Socialdepartementet

Rättelse av regeringsbeslut den 21 april 2016 avseende strategi för arbetet mot antibiotikaresistens

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att regeringsbeslutet den 21 april 2016 angående strategi för arbetet mot antibiotikaresistens ska ändras på så sätt att texten i bilagan under Mål 3: Ansvarsfull användning av antibiotika, strecksats åtta, ska lyda:

- särskilt skyddsvärda antibiotika endast ska ges till djur när synnerliga skäl föreligger

Ärendet

Regeringen beslutade den 21 april 2006 om en strategi för arbetet mot antibiotikaresistens. I beslutet kom till följd av ett skrivfel en skrivning att få fel utformning. Beslutet ska därför rättas.

Utdrag till

Statsrådsberedningen/SAM
Statsrådsberedningen/EU Kansli
Utrikesdepartementet/MU/IH/FMR
Finansdepartementet/BA/OFA
Justitiedepartementet/SSK
Miljödepartementet/KE
Näringsdepartementet/EUI/NV/DL
Utbildningsdepartementet/F/S/UH/GV
Arbetsmarknadsdepartementet/ARM
Folkhälsomyndigheten
Socialstyrelsen
Läkemedelsverket
eHälsomyndigheten
Inspektionen för vård och omsorg
Staten beredning för medicinsk utvärdering
Jordbruksverket
Statens veterinärmedicinska anstalt
Livsmedelverket
Arbetsmiljöverket
SIDA
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Vetenskapsrådet
Sveriges kommuner och landsting
Nationell kompetensgrupp Strama
Smittskydd/vårdhygien, Region Jönköpings län
Smittskydds enheten, Landstinget Västernorrland
ReAct
Lantbrukarnas riksförbund
Sveriges lantbruksuniversitet
Universitetskanslerämbetet
Sveriges läkarförbund
Sveriges veterinärförbund
Läkemedelsindustriföreningen
Gård och djurhälsan

Bilaga – Svensk Strategi för arbetet mot antibiotikaresistens

Antibiotikaresistenta bakterier sprids globalt på samma sätt som andra bakterier. Det innebär att de kan överföras mellan människor, djur och livsmedel, samt spridas i vår miljö. Dessa kopplingar mellan de olika sektorerna gör att arbetet med att bekämpa antibiotikaresistens måste göras utifrån ett brett perspektiv.

Ett sådant arbetssätt benämns som ett one health-perspektiv. Det är viktigt att begreppet one health förstås på sådant sätt att alla faktorer av betydelse omfattas, såsom frågor om ekonomi, utbildning, forskning och bistånd för att vi globalt ska kunna komma till rätta med problemen med resistens.

Vårdmiljöer innebär speciella risker för utveckling och spridning av antibiotikaresistens. Infektioner orsakade av resistenta bakterier kan ge allvarliga konsekvenser såsom ökad dödlighet och förlängd sjukdomstid, minskad möjlighet att skydda patienter med antibiotika under en operation och vid andra medicinska behandlingar. Detta innebär lidande för patienter och ökade kostnader för hälso- och sjukvården och samhället i stort.

Vidare kan idag etablerade behandlingsmetoder vid t.ex. cancer behöva omvärderas, liksom delar av transplantationskirurgin och annan avancerad kirurgi. Efter hand kan detta även gälla mer vanliga kirurgiska ingrepp som proteskirurgi.

I djurbesättningar kan resistenta bakterier spridas snabbt och därmed utgöra en reservoar för vidare spridning till såväl människor som djur. Även djur kan få svårbehandlade infektioner till följd av resistenta bakterier. Detta orsakar lidande och ekonomiska förluster.

Viktiga samhällsfunktioner kan även påverkas av en växande antibiotikaresistens.

Denna strategi ska ligga till grund för Sveriges arbete med att bromsa utveckling och spridning av antibiotikaresistens samt hantera den situation vi har idag. Strategin ska synliggöra områden och insatser för ett effektivt arbete mot antibiotikaresistens. Det svenska arbetet mot antibiotikaresistens ska vara långsiktigt och hållbart samt bygga vidare på det goda internationella anseende Sverige har i frågan.

Strategin som omfattar arbetet nationellt samt inom EU och internationellt, gäller fram till 2020.

Globala åtaganden gjorda inom Agenda 2030, liksom Sveriges politik för global utveckling, PGU, är centrala ramverk för Sveriges fortsatta ledarskap i det internationella arbetet.

Strategin tar sin utgångspunkt i det svenska pågående arbetet mot antibiotikaresistens, den globala handlingsplanen mot antimikrobiell resistens som antogs av WHO:s medlemsstater vid Världshälsoförsamlingen i maj 2015 och som bekräftats av resolutioner i FAO och OIE samt relevanta underlag som utvärderingar, handlingsplaner och andra strategier.

Strategin består av dels en övergripande målsättning, dels av 7 mål där regeringen har identifierat vad som är viktigt att beakta för att uppnå målen. Strategin kan komma att kompletteras med specifika konkreta initiativ för olika områden och sektorer.

Övergripande målsättning

Bevara möjligheten till effektiv behandling av bakteriella infektioner hos människa och djur

Mål 1: Ökad kunskap genom stärkt övervakning

Målet innebär att:

- *tillgången till data om resistensläget samt försäljning och användning av antibiotika och andra antibakteriella medel inom alla sektorer förbättras, liksom tillgången till data om spridning av antibiotika till miljön.*
- *framgången och kostnadseffektiviteten av olika åtgärder utvärderas med hjälp av kontinuerlig datainsamling*

Att kontinuerligt samla in data om till exempel förekomsten av resistenta bakterier och antibiotikaanvändning är nödvändigt. På så sätt kan man analysera trender över tid, se viktiga förändringar som kan tyda på spridning av resistenta bakterier, snabbt upptäcka sådan spridning, kommunicera fynden och vidta åtgärder på ett tidigt stadium. Övervakning gör det också möjligt att följa effekterna av vidtagna åtgärder och utvärdera dem. Med hjälp av jämförbara resistensdata från olika sektorer kan man klarlägga spridningsvägar och olika källors betydelse för resistensproblematiken. Det är också viktigt att kunna koppla antibiotikaordination till diagnos för att kunna följa och påverka hur väl behandlingsrekommendationer används av förskrivarna (t.ex. läkare och veterinärer). I Sverige har vi en lång tradition och hög kompetens inom övervakning, men de system som används behöver förbättras och vidareutvecklas för att bli mer effektiva och resursnåla och kunna anpassas till nya utmaningar.

Regeringen vill att

- *ändamålsenliga data samlas in från relevanta sektorer och återförs där det är relevant på lokal, regional och nationell nivå samt inom EU och på internationell nivå*
- *vi har väl fungerande system för tidig upptäckt, sammanställning, analys och rapportering av information*

- möjligheterna att systematiskt följa de långsiktiga trenderna avseende resistensläge, försäljning och användning av antibiotika, samt infektioner hos människa och djur upprätthålls och utvecklas
- data gällande förskrivningsorsaker och följsamhet till behandlingsrekommendationer finns tillgängliga inom alla sektorer och resultaten återkopplas till berörda verksamheter.

Mål 2: Fortsatt starka förebyggande åtgärder

Målet innebär att:

- *förebyggande åtgärder är identifierade och implementerade inom relevanta sektorer så att smittkedjor kan förhindras, upptäckas och brytas så tidigt som möjligt*
- *spridning av multiresistenta bakterier minimeras*

Sveriges goda resistensläge innebär inte att vi kan slå oss till ro. Även här ökar resistensen om än långsammare än på andra håll. Vi måste fortsatt ha en hög medvetenhet om vikten av förebyggande åtgärder för att inte läget ska försämrats. Genom att arbeta förebyggande mot infektioner och smittspridning minskas behovet av antibiotika. Människor och djur som är friska, eller som får god vård eller omvårdnad, behöver mindre antibiotika.

De nationella vaccinationsprogrammen och vårdhygieniska åtgärderna är grundläggande i det förebyggande arbetet mot infektioner. Vårdrelaterade infektioner är den vanligaste vårdskadan och ett antal av dessa infektioner orsakas av bakterier som förvärvat olika resistensmekanismer. Vårdmiljöer innebär speciella risker för utveckling och spridning av antibiotikaresistens, dels på grund av hög antibiotikaanvändning, dels på grund av spridning till patienter med ökad mottaglighet för infektioner. Detta innebär i sin tur en ökad risk för allvarliga komplikationer hos dessa patienter.

Behovet av antibiotika till djur minskar med ett gott smittskydd, god djurmiljö och god skötsel. Särskilt viktig är smittsäker handel med både levande djur och djurprodukter. Detta minskar också risken för spridning av resistenta bakterier till andra djur, till livsmedel och till människor.

Utsläpp av antibiotika och andra antibakteriella ämnen i miljön kan ge upphov till resistens. Även om kunskapen är ofullständig om hur antibiotika och andra antibakteriella ämnen kan selektera för antibiotikaresistenta bakterier i miljön finns det data som talar för att det är en viktig faktor.

Regeringen vill att:

- hög följsamhet till vaccinations- och hälsoprogram upprätthålls för att hålla människor och djur så friska som möjligt och därmed minska behovet av antibiotika

- kunskap om antibiotikaresistens, smittspridning och vikten av hög följsamhet till basala hygienrutiner och andra infektionsförebyggande åtgärder samt kunskap om frågans allvar och komplexitet ur ett globalt perspektiv finns hos berörd personal
- landsting och kommuner har tillgång till vårdhygienisk expertis och kompetens så att en god hygienisk standard kan upprätthållas
- relevanta aktörer inom djurhållning, djurens hälso- och sjukvård och livsmedelskedjan har tillgång till expertis och kompetens om hygien och smittskydd för att upprätthålla en god djurhälsa och säkra livsmedel
- antibiotikaresistens, smittskydd och vårdhygien/hygien ingår som moment i relevanta utbildningar
- hög vaksamhet, snabb diagnostik samt fastlagda rutiner och riktlinjer finns för att förebygga, upptäcka och stoppa spridning av smitta
- teknik för rening av läkemedelsrester och andra svårbehandlade ämnen i avloppsreningsverk är testad och utvärderad senast 2018
- regler om god tillverkningssed och kriterier till stöd för landstingens upphandling för att styra mot minimerade utsläpp av antibiotika till miljön vid läkemedelsproduktion utvecklas.

Mål 3: Ansvarsfull användning av antibiotika

Målet innebär att:

- *antibiotika och andra antibakteriella medel används och hanteras på ett klokt och ansvarsfullt sätt*

Ökad användning av antibiotika leder till ökad risk för resistensutveckling. Likaså ökar risken för resistens om antibiotika används på ett felaktigt sätt, till exempel vid olämplig dosering eller om antibiotika med omotiverat brett antibakteriellt spektrum används. Det är därför viktigt att antibiotika och andra antibakteriella ämnen bara används när de gör nytta, att rätt sorts antibiotikum används och att behandlingsrekommendationer utvecklas och följs. För att minska risken av utveckling av resistens är det viktigt att preparat av särskilt värde för humanmedicin inte används inom djurhållning.

Data om följsamhet till behandlingsrekommendationer måste återkopplas till verksamheten, för att säkerställa att förskrivning endast sker på rätt sätt. Det är också viktigt att kunna följa att antibiotikaförskrivningen inte minskar så mycket att komplikationer på grund av underbehandling uppstår.

Det förekommer att rekommenderade förstahandspreparat, som finns i andra länder inom EU, inte finns tillgängliga i Sverige. Då finns det risk för att dyrare andrahandspreparat skrivs ut, alternativt läkemedel med negativa bieffekter eller som är sämre från resistenssynpunkt. Därför är det viktigt att tillgången till rekommenderade förstahandspreparat säkerställs. Det behövs också ökad kunskap om hur effekten av äldre antibiotika kan optimeras och bevaras.

Det finns en risk för att den omfattande, och i många fall onödiga, användningen av antibakteriella ämnen i vardagsprodukter kan bidra till att resistenta bakterier uppstår och sprids.

Regeringen vill att:

- antibiotika fortsatt endast kan fås efter förskrivning eller ordination av yrkesgrupper som har tillstånd att förskriva antibiotika
- rekommendationer om diagnostik och hantering av vanliga infektioner utarbetas på relevant nivå (lokalt, regionalt, nationellt) inom både humanvården och djursjukvården, harmoniseras så långt möjligt och används i det dagliga arbetet
- data om följsamhet till behandlingsrekommendationerna finns tillgängliga för förskrivare, verksamhetsansvariga, beställare och allmänhet både inom human- och

veterinärmedicin

- det inom veterinärmedicinen finns uppgifter om förskrivningsorsaker tillgängliga för att möjliggöra kontroll eller tillsyn av följsamhet till behandlingsrekommendationer.
- kvalitetssäkrad mikrobiologisk diagnostik med så kort svarstid som möjligt används regelmässigt så att onödig och felaktig behandling kan undvikas
- tillgången till både nya och äldre antibiotika säkras på den svenska marknaden
- ökad kunskap om hur tillgänglighet och användning av nya antibiotika och äldre antibiotika, där tillgängligheten sviktar nationellt, kan garanteras samtidigt som risken för resistensutveckling minimeras och bästa möjliga vård tillgodoses
- särskilt skyddsvärda antibiotika ska även fortsatt ges till djur endast inte synnerliga skäl föreligger
- miljödata utgör en del av underlag i godkännandeprocessen av antibiotika och görs tillgängligt för myndigheter och andra relevanta intressenter för att göra bedömningar av risker för miljön
- kasserad antibiotika tas om hand på ett miljöriktigt sätt
- antibakteriella ämnen används klokt, ansvarsfullt och evidensbaserat i olika typer av konsumentprodukter.

Mål 4: Ökad kunskap för att kunna förebygga och bekämpa bakterieinfektioner och antibiotikaresistens med nya metoder

Målet innebär att:

- *kunskapen om grundläggande bakteriella infektionsmekanismer ökar, så att nya diagnostiska metoder, vacciner och behandlingsalternativ kan utvecklas*
- *kunskapen om utveckling och spridning av resistens ökar, så att användningen av nya och befintliga antibiotika kan optimeras samt att omfattningen av resistensproblematiken kan förebyggas och begränsas*

En bidragande orsak till allvaret i resistensproblematiken är att utvecklingen av nya antibiotika och andra behandlingsalternativ har bromsat upp. Det beror på flera faktorer, bl.a. dålig lönsamhet, men också på att det är vetenskapligt svårt att hitta nya angreppspunkter. För att möjliggöra utveckling av nya behandlingsstrategier och förebyggande åtgärder krävs forskning om hur bakterier ger upphov till infektioner, samt om vilka andra faktorer som påverkar vilka individer som infekteras och hur svårt dessa drabbas. Likaså behövs forskning för att kunna optimera och bevara effekten av existerande behandlingar så länge som möjligt. Utveckling av kostnadseffektiva metoder för bättre infektionsdiagnostik och resistensbestämning skulle exempelvis kunna minska felaktig antibiotikaanvändning inom både sjukvård och djurhållning.

Vidare finns det behov av ny kunskap för att kunna beräkna sjukdomsburda och kostnader för resistensrelaterad vård och omsorg. Det är av stor vikt att kunna mäta effekter av åtgärder och beräkna de samhällsekonomiska konsekvenserna av resistens. Även kostnader och vinster avseende antibiotikaanvändning och resistens i djurhållningen måste kunna beräknas för att motivera ytterligare förbättringar nationellt och internationellt. Det behövs också ökad kunskap om hur organisation av hälso- och vårdssystem, djurhållning, global handel samt turism påverkar spridning av antimikrobiell resistens mellan bakterier, människor, djur och miljö.

Dessa utmaningar kan inte lösas av en enskild nation utan kräver ett samordnat internationellt samarbete som griper över många sektorer. För det svenska arbetet är EU en viktig plattform.

Regeringen vill att:

- forskning bedrivs inom antibiotikaresistensområdet, inklusive forskning om hur resistens utvecklas och sprids, om hur befintliga och nya antibiotika kan användas optimalt för att förebygga utveckling av resistens, om smittskydd och före-

byggande åtgärder samt om konsekvenserna av antibiotikaresistens – både ekonomiska, hälsorelaterade och för samhället i övrigt

- forskning bedrivs om grundläggande bakteriella infektionsmekanismer
- forskning bedrivs om hur nya strategier och annan kunskap på bästa sätt implementeras i berörda verksamheter
- insatser görs för att överbrygga gapet mellan grundforskning och kommersialisering av forskningsresultat
- Sverige deltar i internationella forskningssamarbeten på antibiotikaresistensområdet och relaterade områden
- universitet och högskolor, myndigheter, hälso- och sjukvård och näringsliv samverkar, nationellt, på EU-nivå och internationellt för att identifiera och avhjälpa kunskapsluckor
- Sverige medverkar till framtagande av kunskap om nya affärsmodeller och ekonomiska styrsystem för att stimulera utvecklingen av nya antibiotika och andra behandlingsalternativ.

Mål 5: Ökad kunskap i samhället om antibiotikaresistens och motåtgärder

Målet innebär att:

- *kunskap, kompetens och ökad medvetenhet finns hos alla berörda, inklusive allmänheten, om förebyggande åtgärder för att förhindra spridning av infektioner och om risker för resistensutveckling vid användning av antibiotika.*

I Sverige, där antibiotika enbart kan fås på recept, har förskrivarna ett stort ansvar för en klok användning. Allmänhetens kunskap och förväntningar kan dock påverka beslut om antibiotikaförskrivning. En hög medvetenhet om varför det är viktigt att antibiotika bara används när det gör nytta och på rätt sätt är därför en grund för att skapa ett hållbart förhållningssätt till antibiotika i samhället. Likaså är en hög medvetenhet om betydelsen av god hygien och förebyggande åtgärder central för att minska smittspridning och därmed behovet av antibiotika. Det är även viktigt att konsumenter ges möjlighet att göra informerade och medvetna val. Till exempel kan ursprungsmärkning av kött bidra till att konsumenter kan välja kött från länder med en bättre antibiotikaanvändning i produktionen.

Det är en styrka att många aktörer i Sverige idag arbetar med att sprida information och kunskap om antibiotikaresistens och förebyggande insatser via sina kanaler och nätverk. Samtidigt är det viktigt att informationen är samordnad inom respektive sektor och mellan sektorerna, så att allmänheten får samma budskap från alla aktörer. Genom samverkan kan speciellt anpassad information för specifika behov enklare tas fram.

Regeringen vill att:

- goda kunskaper om one health-konceptet, antibiotika, antibakteriella ämnen, allmän hygien, vårdhygien och smittskydd finns hos berörda personer som arbetar inom vård och omsorg och tandvård, med djur samt inom livsmedelsområdet
- goda kunskaper finns hos patienter och djurägare om vikten av att använda antibiotika enligt ordination
- nationella, regionala och andra relevanta aktörer samverkar för att ta fram och sprida målgruppsanpassad, samordnad information om antibiotika och antibiotikaresistens, allmän hygien och andra förebyggande åtgärder.

Mål 6: Stödjande strukturer och system

Målet innebär att:

- *arbete som berör antibiotikaresistens bedrivs samstämmigt, effektivt och strategiskt utifrån olika aktörers roller*
- *Arbetet följs upp och lärdomar tas till vara*

Arbetet för att förebygga och hantera antibiotikaresistens spänner över flera sektorer och aktörer. Tydliga system och strukturer för samverkan behövs för att ta tillvara på den samlade kunskapen som finns hos de olika aktörerna och för att identifiera kunskapsluckor. Genom samordning kan resurserna användas mer effektivt, dubbelarbete undvikas och samordnade budskap kommuniceras.

Ett framgångsrikt arbete mot antibiotikaresistens bygger på ett stöd för genomförande av insatser både riktade mot individer och riktade mot att utveckla stödjande strukturer i verksamheterna. Exempelvis kan etablerade system inom verksamheter för uppföljning av antibiotikaanvändning och följsamhet till behandlingsrekommendationer påverka hur och när antibiotika förskrivs. Motsvarande gäller inom djurens hälso- och sjukvård.

Regeringen vill att:

- Regeringskansliet är väl samordnat i sitt arbete med frågor kring antibiotikaresistens
- en nationell samverkansfunktion med berörda myndigheter och andra aktörer samordnar det övergripande nationella arbetet
- Programråd Strama leder huvudmännens nationella arbete och samordnar landstingens Stramagrupper som stödjer samt följer upp verksamheten i arbetet med klok och ansvarsfull användning av antibiotika på humansidan. Inom djur och livsmedelssektorn fortsätter Strama VL (veterinär och livsmedel) med kunskapsstöd till olika aktörer
- kunskap utvecklas och används om hur organisatoriska faktorer ska stödja arbetet med antibiotikaresistens.

Mål 7: Ledarskap inom EU och internationellt samarbete

Målet innebär att:

- *Sverige fortsatt ska visa ledarskap i arbetet mot antibiotikaresistens och verka för klok och ansvarsfull användning av antibiotika globalt i såväl de multilaterala processerna och arbetet inom EU som i bilaterala kontakter och samarbeten*
- *globala åtaganden gjorda inom agenda 2030, liksom Sveriges politik för global utveckling, PGU, utgör här centrala ramverk.*

Antibiotikaresistens är ett globalt problem som kräver att många länder bidrar till lösningen. De stora internationella organisationerna WHO, FAO och OIE utgör en plattform för sådant arbete. Den politiska viljan att göra något åt resistenshotet har ökat i hela världen på senare år. Att WHO:s medlemsländer under 2015 antog en global handlingsplan mot antimikrobiell resistens för att konkretisera och skynda på arbetet är ett bevis på detta. Det är, mot bakgrund av detta, också viktigt att betona att den globala handlingsplanen bygger på ett tydligt one health perspektiv där insatser även på jordbrukssidan är identifierade och stöds av både FAO och OIE. Dessa organisationer antog samtidigt resolutioner för att inom sina respektive kompetensområden stödja den globala handlingsplanen. Det behövs dock fortfarande internationella påtryckningar för att få upp frågan högt på dagordningen i alla länder och skapa ökad medvetenhet inom alla berörda sektorer.

Sverige har i nuläget ett jämförelsevis gynnsamt resistensläge men detta kan snabbt ändras till följd av resande och handel samt beroende på hur resistensen utvecklas och sprids internationellt. Därför behöver Sverige bidra till arbetet för att även andra länders resistensläge ska förbättras. Sverige relativt goda situation är bland annat ett resultat av långt och idogt arbete, vilket bidragit till att vi har mycket hög och internationellt efterfrågad kompetens inom antibiotikaresistens. Olika länder har olika förutsättningar att bekämpa resistensproblemet. Till exempel kan det saknas tillräckliga data för att ta fram nya behandlingsrekommendationer. Likaså saknas det i många länder hälso-och sjukvårdssystem samt veterinära myndigheter som har kapacitet att implementera dessa rekommendationer.

I Sverige är friska djur ett övergripande mål inom djurhållningen. Strategier som bygger på förbättrad djurhälsa innebär både minskad smittspridning och minskad användning av antibiotika. Förebyggande djurhälsoarbete och en låg antibiotikaanvändning inom animalieproduktionen resulterar i ett gynnsamt resistensläge. Resistensproblematiken är dock inte kopplad till nationsgränser, utan kan spridas till exempel vid handel med djur. För att komma till rätta med resistensproblematiken inom djurhållningen är det därför

nödvändigt att andra medlemsstater inom EU vidtar liknande åtgärder som redan genomförts i Sverige. Detta är viktigt ur ett konkurrensperspektiv så att inte de djurhållare som kontinuerligt arbetar för att hålla antibiotikaanvändningen nere missgynnas. Sverige måste därför försöka påverka de andra medlemsstaterna att arbeta med strategier som bygger på förbättrad djurhälsa och en mer ansvarfull användning av antibiotika inom animalieproduktion.

Det är positivt att det pågår många internationella initiativ för att bekämpa antibiotikaresistens. Samtidigt kräver det stora resurser att bevaka och samordna olika initiativ samt att delta aktivt i dem. Genom att kanalisera resurser genom EU, de stora internationella organisationerna och de nordiska ländernas samarbete kan vi förbättra utväxlingen av våra resurser. Sverige har också bilaterala avtal med vissa länder där vi kan fokusera på särskilda insatser.

Antibiotikaresistens kan riskera att underminera en rad av de framsteg som gjorts genom millenniemålen eftersom infektioner orsakade av resistent bakterier förekommer i oproportionerligt hög grad i fattiga länder. Bristande tillgång till vatten, sanitet, hälso- och sjukvård och relevanta antibiotika är några av orsakerna. Dessutom tenderar åtgärder för att minska antibiotikaresistens att inte nå de allra fattigaste. Problemen med antibiotikaresistens gör sig påmind även inom området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Mödra- och barnadödlighet, infektioner hos nyfödda och resistent gonorré är några av de områden som riskerar drabbas allra hårdast av antibiotikaresistens. Traditionellt har arbetet i utvecklingsländer mot antibiotikaresistens fokuserat på hälsosektorn. Resistensproblemets natur gör dock att ett bredare angreppssätt är önskvärt, inklusive preventiva insatser, som förutom hälsosektorn, även inkluderar miljö- och jordbrukssektorn.

Kunskapen om hur antibiotikaanvändning och -resistens, påverkar ekonomiska och samhällseliga aspekter, är generellt sett låg globalt. Genom att ta fram sådan kunskap, analyser och modeller kan man i högre grad påverka förståelsen av problematiken. Till exempel har OECD genom en studie bekostad av Sverige visat att kostnaderna för att upphöra med att använda antibiotika för att stimulera tillväxten i djurhållningen är relativt liten i världens rika länder. Flera sådana studier behövs för att följa utvecklingen och som incitament för förändring.

Regeringen vill att:

- Sverige ska stödja WHO, FAO samt OIE i arbetet mot antibiotikaresistens, inklusive inom ramen för EU och det nordiska samarbetet. Särskilt viktigt är att stödja genomförandet av den globala handlingsplanen mot antimikrobiell resistens. Fokus för svenskt engagemang bör vara uppbyggnaden av ett globalt övervakningsprogram för antibiotikaresistens. På sikt bör Sverige verka för integrerade globala övervakningssystem av antibiotikaresistens och antibiotikaförbrukning på human- och djursidan och i tillämpliga delar även för livsmedel, i samarbete med WHO, FAO, OIE och Codex Alimentarius

- Sverige ska fortsätta att bygga allianser med andra länder för att driva antibiotika-resistensfrågan på hög politisk nivå, bl.a. genom ett högnivåmöte i FN under 2016. Syfte är att lyfta viktiga övergripande frågor som inte kan lösas enkom av hälso-sektorn och jordbrukssektorn. Detta rör frågor såsom lika tillgång till och korrekt användning av nya och gamla antibiotika samt diagnostiska metoder och andra behandlingsmetoder. Dessa är viktiga frågor för att tillse att resistensproblematiken inte ökar och de nya antibiotika snabbt blir verkningslösa
- Sverige ska fortsatt verka för att OECD tar fram ekonomiska analyser om konsekvenser av antibiotikaresistens, inom jordbrukssektorn såväl som inom sektorn för humanhälsa
- Sverige ska fortsatt verka som ett av de ledande länderna inom åtgärds paketet för antimikrobiell resistens under *Global Health Security Agenda* (GHSA)
- Sverige ska arbeta för global utfasning av antibiotikaanvändning som tillväxt-befrämjare till djur och annan rutinmässig användning av antibiotika och samt för omställning till hållbara produktionssystem
- Sverige ska dela med sig av kunskap och erfarenhet till andra länder och särskilt beakta låginkomstländernas behov. I detta arbete ska Sverige verka för ett brett angreppssätt där, förutom hälsosektorn, även exempelvis miljö- och jordbruks-sektorn inkluderas. Sverige ska också tillvarata erfarenheter från andra länder i det internationella samarbetet och dra lärdomar av hur andra arbetar
- Sverige ska samarbeta med övriga EU-medlemsländer, EU-kommissionen samt EUs myndigheter för genomförandet av EUs handlingsplan mot antimikrobiell resistens. I arbetet med en ny EU handlingsplan ska Sverige arbeta för att planen får konkreta och tydliga mål
- Sverige ska vara pådrivande i förhandlingar avseende nya regelverk, rekommendationer och riktlinjer inom EU för att verka för en ansvarsfull användning av antibiotika inom djurhållningen
- Sverige ska ha fortsatt engagemang i EU-samarbetet Joint Programming-initiativet inom antibiotikaresistens
- Sverige ska verka för en ökad miljöhänsyn inom EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt, bland annat bör en reglering av minimikrav på produktions-förhållanden övervägas
- Sverige ska verka för frågor kring antibiotikaresistens genom bilaterala avtal med andra länder.